

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO- 693226 - I/12/KW

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 23. 08. 2012 r.

Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

Prawa człowieka jako prawa fundamentalne stanowią podstawę systemu prawa obowiązującego w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Szczególną rolę w Europie pełni także Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, która została ratyfikowana przez Polskę w dniu 19 stycznia 1993 r. Państwa - strony zobowiązane są do podejmowania odpowiednich kroków w celu zapewnienia skutecznej i rzeczywistej ochrony prawom i wolnościom zawartym w Konwencji. Kontrolę nad realizacją przez państwa - strony zobowiązań wynikających z Konwencji sprawuje Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej: ETPCz). Stąd rola strasburskiego Trybunału w kształtowaniu europejskich standardów praw człowieka jest niezwykle cenna.

Pragnę zwrócić uprzejmie uwagę Pana Ministra, że z kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich skarg i wniosków wynika, iż system ochrony praw człowieka i obywatela oraz orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zakresie dotyczącym ochrony praw podstawowych nie są wystarczająco znane polskiemu wymiarowi sprawiedliwości, jak i polskiemu społeczeństwu. Potwierdza to charakter spraw polskich, które są rozpatrywane przez ETPCz. Od chwili uznania właściwości organów Konwencji do rozpatrywania skarg indywidualnych, ETPCz najwięcej naruszeń postanowień Konwencji w sprawach polskich stwierdził w zakresie art. 6 EKPCz (E. H. Morawska, K. Gałka *Standardy ochrony praw człowieka w prawie europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Analiza wiodących spraw polskich*, Ministerstwo Sprawiedliwości Departament Praw Człowieka Warszawa 2011). Szacuje się, że wymiaru sprawiedliwości dotyczy 95 % wszystkich wyroków Trybunału

strasburskiego w sprawach polskich. Dlatego też, w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, wydaje się zasadnym szersze uwzględnienie problematyki praw człowieka i orzecznictwa ETPCz oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przede wszystkim w ramach szkolenia wstępnego przyszłych sędziów i prokuratorów. Należy także organizować na bieżąco szkolenia, poświęcone konkretnym zagadnieniom z tego zakresu. Celem realizacji takich szkoleń powinno być przede wszystkim ograniczenie liczby decyzji i orzeczeń organów krajowych uznawanych za naruszenie Konwencji.

Wykonywanie wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie tylko obejmuje wypłacenie przez Rząd RP stosownego zadośćuczynienia osobie, której prawa chronione Konwencją zostały naruszone, lecz także - co jest najważniejszym przejawem wykonywania wyroków ETPCz - ma polegać na podjęciu systemowych i kompleksowych działań zapobiegających podobnym naruszeniom w przyszłości. Pogłębiona analiza przyczyn powtarzających się naruszeń Konwencji i monitorowanie toczących się postępowań po ich stwierdzeniu mogłoby przyczynić się do rozwiązania problemu systemowych przyczyn tych naruszeń.

W powyższej kwestii należy mieć także na względzie także przepisy obowiązujące od dnia 1 stycznia 2011 r. ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2010 r. Nr 254, poz. 1700). W obszarze ochrony przed dyskryminacją znajduje się zatrudnienie niepracownicze, dostęp do dóbr i usług, opieka zdrowotna, zabezpieczenie społeczne oraz edukacja. Niestety, przedstawione przez Ministra Sprawiedliwości pismem z dnia 10 lutego 2012 r. (DO-II-071-3/12) informacje na temat ilości postępowań sądowych wszczętych na podstawie przepisów wspomnianego aktu normatywnego (w 2011 roku do sądów okręgowych i rejonowych wpłynęło łącznie zaledwie 30 spraw o przyznanie odszkodowania na podstawie art. 13 powołanej wyżej ustawy) wskazują iż poziom informacji na temat przysługujących obywatelom prawnych środków ochrony zasady równego traktowania jest w Polsce stosunkowo niski. W tym kontekście warto także zwrócić uwagę na ogromne znaczenie, jakie w tym procesie odgrywa edukacja w ramach kształcenia ustawicznego. Co ważne, Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej wspólnie z kancelarią Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przygotowała *Podręcznik europejskiego prawa o niedyskryminacji*, zawierający orzecznictwo ETPCz oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii

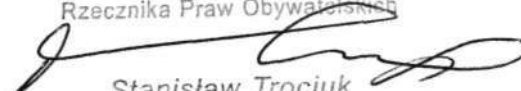
Europejskiej w zakresie zasady równego traktowania. Podręcznik ten mógłby stanowić znakomite narzędzie, zarówno w edukacji aplikantów, jak również osób wykonujących zawody sędziego i prokuratora. Rzecznik Praw Obywatelskich jako organ stojący na straży praw i wolności człowieka i obywatela oraz niezależny organ do spraw równego traktowania jest gotowy podzielić się także swoim doświadczeniem oraz wiedzą w przedmiotowej dziedzinie.

W tym kontekście Rzecznik pragnie zwrócić szczególną uwagę Pana Ministra na fakt, iż na szkolenie, w ramach aplikacji ogólnej zgodnie z Programem Aplikacji Ogólnej (Załącznik do Uchwały nr 30/2010 Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury), w przedmiocie orzecznictwa ETPCz oraz TS UE, przeznaczona jest wyjątkowo niewielka liczba godzin. Dlatego też z dużym zainteresowaniem Rzecznik powziął informacje o 7-letnim programie Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, który obejmuje organizację szkoleń na temat praw człowieka dla wszystkich sędziów. Wśród planów jest też przeszkolenie części sędziów na wyższym poziomie, po to, by prowadzili dalsze szkolenia w środowisku sędziowskim.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147, ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie szczegółowych informacji dotyczących wyżej wymienionego programu.

Działając także na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy o RPO zwraca się także o uwzględnienie postulatu rozszerzenia zakresu szkolenia w ramach programu zajęć Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury o szczegółową problematykę ochrony praw człowieka i obywatela oraz poszanowania zasady równego traktowania, ze szczególnym uwzględnieniem orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w tym zakresie.

z podziwieniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich